

Klar, ferdig, gå!

Som et «klar, ferdig, gå» ledsager fagprosaen samfunnets praksis, enten dette er barnehage, skole, arbeidsliv eller helsevesenet. Og da blir fagformidling et dypt moralsk prosjekt.

TEKST:

Bjørnar Olsen

PUBLISERT 5. november 2010

I FELTET: Fagprosaens ord er ikke rene tanker, men mer som et «klar, ferdig, gå»; de er ord som ledsager praksis. Ja, som igangsetter handling, skriver Bjørnar Olsen. Illustrasjonsfoto:

YAY Micro

– Du er jo idealist, sa han.

– Huh?, tenkte jeg, og mintes at jeg hadde gått i minst like mange russetog som demonstrasjonstog. Trolig sa jeg «huh» også, for han fortsatte, mildt forklarende på psykologers vis, med å påpeke at jeg som redaktør trodde at ord kunne endre verden. At jeg trodde at psykologisk tankegods nedfelt i tekst kunne forandre helsevesenet, sosialkontorene, organisasjoner, skole og familieliv. At ideer på papir og skjerm kunne føre til ny praksis.

«Fagforfattere og fagredaktører kan ikke påberope seg at kunsten er uten moral. Deres prosjekt er snarere nettopp dypt moralsk, der det dreier seg om barneoppdragelse, omsorg, miljø, rettigheter og tvang»

– Det er jo det som er sann idealisme, avrundet han.

– Takk, burde jeg sagt til ham den gang. Men det tok tid før jeg skjønnte hvor presist han beskrev kjernen i fagformidlingens vesen, i fagskribenters virke, i fagredaktørers gjøren og laden.

Virus

Uten en tro på at fagprosaens ord betyr noe for den daglige utøvelsen av faglighet, forsvinner en viktig kilde til motivasjon for å sitte timer, dager og år foran ord på ord på ord. Men tror man at ideers uttrykk og form øker deres innflytelse på verden, da er det straks mer forståelig hvorfor man bedriver ord. Det minner om utvikling av biologiske våpen, der man sitter i ordlaboratoriet og gir form til tanker, slik at de skal bli potente virus som kan spre seg – og slik påvirke, influere, skape. I disse ordlaboratoriene sitter forfattere, redaktører, konsulenter, språkvaskere og flere til. Sammen sliper de på setninger og manus, kvalitetssikrer kunnskap, reviderer og nyskriver. Og først når fagligheten er både kvalitetssikret og formet, kan man slippe den løs på verden, med et lønning håp om at den kan formere seg, vokse, gro, få betydning, sette spor.

Fagprosaens ord er derfor ikke rene tanker, men mer som et «klar, ferdig, gå»; de er ord som ledsager praksis. Ja, ikke bare ledsager, men også igangsetter handling. Enten disse handlingene er konkrete treningsprogram nedfelt i manualer som følges steg for steg, ideer om hvordan forholde seg til makt i terapirommet, eller nye prosedyrer for kvalitetssikring.

Et dypt moralsk prosjekt

Det er også som «klar, ferdig, gå» at faglitterære tekster blir viktige. Så viktige at de må tas på alvor, gås etter i sømmene, undersøkes og utforskes. Ikke bare av fagfellers vurdering, men også av politikere, journalister, foreldre, borgere. For det er disse tekstene som er med på å forme skolen, barnehagen, sykehuset, arbeidsdagen, omsorgsboligen, aldershjemmet og byråkratiet. Disse tekstene inngår i det forfatteren J.G. Ballard har kalt den usynlige litteraturen, tekster som former samfunnet og hverdagen under overflaten, der deres ideer sniker seg med inn i ledergrupper, operasjonssaler, styremøter, terapiværelser og klasserom. Det er disse ordene, tallene, dataene som legger rammer for beslutninger og den videre kursen, som legger føringer for nye måter å tenke på, for ny praksis, for endring. Og derfor leser månedens kronikør,

Magne Raundalen, Norges Offentlige Utredninger (NOU-ene) på saksområder som interesserer ham svært så nøye: – Flere blant dem kan jeg ta fram både fem og ti år etterpå, og ofte slå fast at de styrende myndigheter har tatt de sentrale forslagene på stort alvor ved å iverksette dem.

Og det er derfor fagforfattere og fagredaktører har et så stort ansvar. De kan ikke uten videre påberope oss at kunsten er uten moral. Deres prosjekt er snarere nettopp dypt moralsk, der det dreier seg om barneoppdragelse, effektiv bruk av ressursene, omsorg, miljø, rettigheter og tvang. Og da er vi ikke engang i gang med å lage en fyllestgjørende liste. Likevel gås denne litteraturen sjelden etter i sømmene. Jeg har til gode å lese en anmeldelse i de store dagsavisene av et dominerende pensumverk i sykepleie. Til tross for at vi alle vil møte sykepleiere ofte nok som brukere. Eller at man tar stilling til den kunnskapen utviklingspsykologien har for menneskesyn, barnehage og skole. Eller om ideene i organisasjonspsykologien er til det beste for arbeidsliv og arbeidstaker. Eller om det er slik at selvhjelpsboekenes råd bidrar til meningsfulle liv og samliv. Men nettopp ved at psykologer formidler sitt fag, kan faget kikkes i kortene av andre. Ikke bare av fagfeller, men også legfolk, politikere, andre faggrupper, mødre og fedre. På samme vis som videoen åpnet terapirommet for nærmere ettersyn, åpner dermed fagteksten for et helt nødvendig faglig tilsyn fra omverdenen.

Skriv!

Publiser på norsk, oppfordrer Frode Thuen innledningsvis i dette Tidsskriftet. Rett nok gir internasjonal publisering større akademisk uttelling, men en publikasjon i Tidsskriftet rettet mot norske praktikere får langt mer betydning.

– Mye av den forskningen psykologer bedriver, er svært relevant for psykologfaglig virksomhet, skriver han, og fortsetter: – Som forskere bør vi vise at vi også vektlegger formidling til praktiserende psykologer.

Da er vi tilbake i idealismen og troen på at fagformidlingen har betydning, tilbake i troen på at det går en vei fra tanke til handling. Derfor, ønsker du å påvirke samfunnets praksis: Skriv! Ønsker du å påvirke psykologers praksis: Skriv for oss!

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 47, nummer 11, 2010, side 1035-1036

TEKST:

Bjørnar Olsen, Sjefredaktør